

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Miten ja miksi kannattaa ajatella opiskelumotivaatiota?

NYTYI RY VERKOSTOPÄIVÄ: JAKSAA JAKSAA?

Sami Määttä, Jyväskylän Yliopisto

Miten ja miksi ajatella motivaatiota?

- Ihmisillä on kaikille yhteisiä tarpeita; tai tarvetta kokea tiettyjä asioita
- Voimme ymmärtää toisiamme näiden tarpeiden kautta
- Ihmisille keskeisiä kokemuksia voidaan tietoisesti tuottaa
- Elämäkokemukset vaikuttavat halukkuuteen kohdata haastavia asioita
- Kokemusten laatuun voidaan vaikuttaa
- Sosiaalisen ympäristön tuki on tehokas tapa vaikuttaa motivaatioon

Kehitysvaiheen ja ympäristön yhteensopivuus (Stage-environment fit)

- “Monet nuoruuteen liittyvät negatiiviset psyykkiset muutokset johtuvat kehittyvän nuoren tarpeiden ja sosiaalisen ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien ristiriidasta” (Eccles et al. 1993).
- Jos ymmärrämme, mitä ihminen yleensä haluaa kokea (motivaatioteoriat), ja mitä nuori haluaa saavuttaa (kehitystehtävät), voimme yrittää muuttaa ympäristöä (koulua) vastaamaan näihin tarpeisiin
- Nuori hakeutuu ympäristöihin joissa motivoituu-> Voi olla myös koulu!

Motivaation peruskäsitteitä

Evoluutio-
historia

Lajityypilliset
toimintatendenssit

Tilannetekijät

Geneettisperäiset
fysiologiset erot

Yksilölliset
motivaatioerot

Palaute

Kyvykkyy-
uskomukset

Ikään liittyvät
biologiset muutokset

Tavoitteet
strategiat

Ikä-spesifi
ympäristö

'Lajityypilliset' perustarpeet

- Evoluution kuluessa kehittyi suuri joukko erilaisia toimintatendenssejä
- Ne palvelivat yhtä tehtävää: lisäsivät yksilön geenejä ympäristössä
- nk. 'Fysiologisten tarpeiden' lisäksi ...
- ... monia 'psykologisia ja sosiaalisia tarpeita' jotka hyödyllisiä evoluution kuluessa
- Hengissä säilyminen:
 - / nälkä, jano ...
 - / ... kognitiivinen uteliaisuus, suoriutumismotivaatio, hallintamotivaatio, autonomia, sosiaalisuus, liittoutuminen, valta, jne.
- Reproduktio:
 - / seksuaalisuus...
 - / ... jälkeläisistä huolehtiminen, läheisyys, sukulaisten suosiminen, mustasukkaisuus, jne.

Psykologinen näkökulma perustarpeisiin

- Deci and Ryan: Itseohjautumisteoria
- Kolme keskeistä perustarvetta
 - / kompetenssi (ympäristön hallinta)
 - / autonomia (itse määräytyminen) vs. kontrolli
 - / sosiaalisuus (yhteydet muihin)
- Nämä sekä niitä tukeva ympäristö
 - / sisäinen (intrinsic) motivaatio
 - / vastakohtana ulkoiselle (extrinsic) motivaatiolle

Minkälaisissa olosuhteissa nuori saa asioita tehtyä? (Itseohjautumisteoria)

1. Hyvässä seurassa (yhteenkuuluvuus)
2. Nostamalla osaamisen tasoa (kompetenssi)
 - / Myös kohtaamalla sopivan kokoisia haasteita, ei liian suuria eikä liian helppoja
3. Voimalla päättää omista asioistaan (autonomia)
 - / Myös niin, että ottaa vastuun päätöksistään, kokee että on itse tehnyt päätökset → esim. opinnoista
 - Ei koe elämää ajopuuksi
 - ✓ Kokemus siitä, että itsellä ja omilla ajatuksilla on merkitystä muille ihmisille

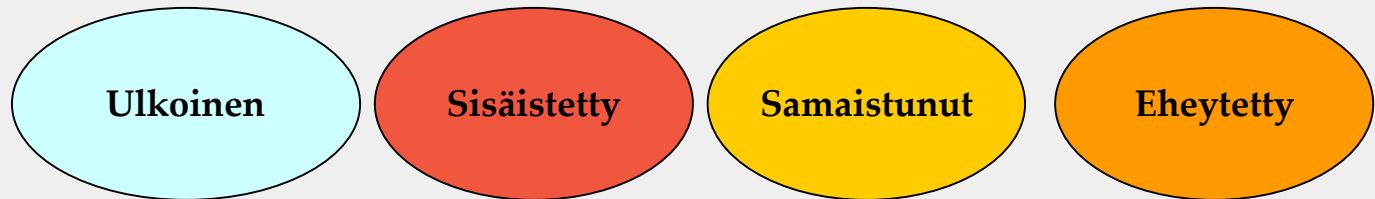

Itsemääräytymisteoria

- Ulkoinen motivaatio voi olla osin sisäistettyä (autonomiajärjestyksessä):
 - / Eheytetty (integrated) sisäinen motivaatio
 - / Samaistunut (identified) ulkoinen motivaatio
 - / Sisäistetty (introjected) ulkoinen motivaatio

Ulkoisen motivaation tyypit (mukaan Ryan & Deci, 2000 –Organismic Interaction Theory)

**Säätely-
Tyyli**
(Regulatory
Styles)

**Missä
syy
toimintaan?**
(Perceived
Locus of
Causality)

Ulkoinen
External

**Jossain
määrin
ulkoinen**
Somewhat
External

**Jossain
määrin
sisäinen**
Somewhat
Internal

Sisäinen
Internal

**Säätely-
prosessit**
(Relevant
Regulatory
Processes)

**Tottelevaisuus,
ulkoiset
palkkiot ja
rangaistukset**

**Itsekontrolli,
itsearvostuksen
ylläpitäminen,
sisäiset
palkkiot ja
rangaistukset**

**Henkilö-
kohtainen
merkitys,
tietoinen
arvostus**

**Yhden-
mukaisuus,
tietoisuus,
synteesi
itsen
kanssa**

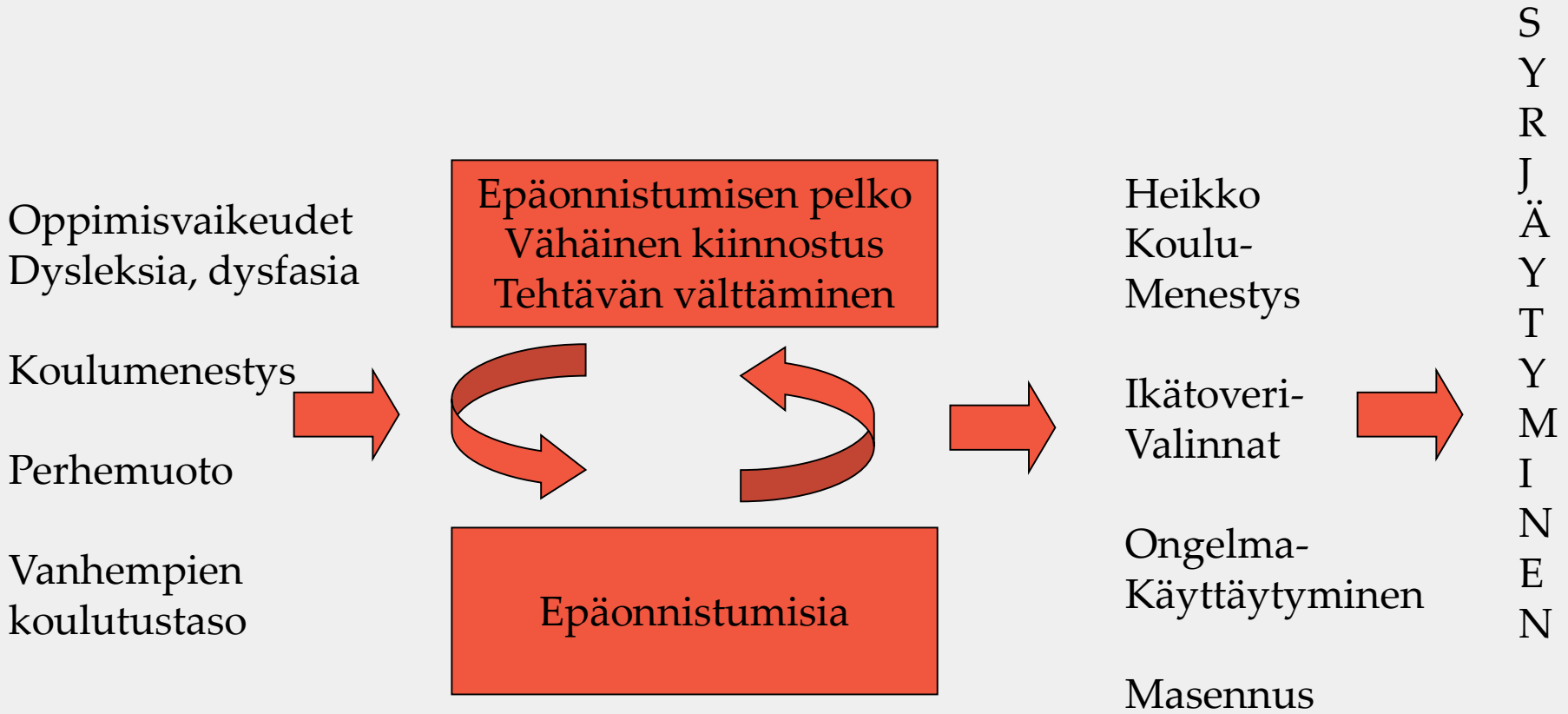

Ajattelu- ja toimintatavat prosessina

Motivaatio-ongelmiin puuttumisen mahdollisuus: Ajattelu- ja toimintatavat

Syrjäytymisen prosessi
(Nurmi, 2011)

S
Y
R
J
Ä
Y
T
Y
M
I
N
E
N

Erilaisia ajattelu- ja toimintatapoja

Ajattelu- ja toimintatapa	Odotukset	Toiminta	Toiminnan tulos	Toiminnan tulkinta
Optimismi	Onnistuminen	Hallinnan tunne, tehtävään keskittyminen	Onnistuminen	Itseä tukevat syyselitykset
Defensiivinen pessimismi	Erilaisten vaihtoehtojen pohtiminen, luultavasti onnistuminen	Tehtävään keskittyminen	Onnistuminen	Realistiset syyselitykset
Itseä vahingoittava	Luultavasti epäonnistuminen	Aktiivinen tehtävän välttely	Todennäköisesti epäonnistuminen	Jossain määrin itseä tukevat syyselitykset
Opittu avuttomuus	Epäonnistuminen	Passiivisuus	Epäonnistuminen	Itseä syyttävät syyselitykset
Epäonnistumisa	Epäonnistuminen	Sekä aktiivinen että passiivinen välttely	Epäonnistuminen	Itseä syyttävät syyselitykset

Motivaatiomittari

- Perustuu J.-E. Nurmen ryhmineen kehittämään Cartoon Attribution Strategy –testiin (CAST)
 - / Ennemmin yleistettävä ja projektiivinen kuin spesifi; voi käyttää eri aloilla
 - / Alunperin avovastauksia
- Mittää positiiviseen ja negatiiviseen kehään liittyvää ajattelua
 - / Lopullisessa versiossa käännetään kaikki kysymyksen positiiviseen suuntaan
- Toimii paremmin heikoimmat pistemäärät saaneiden kohdalla
- Näyttää toimivan samalla tavalla Keski-Suomessa ja Pohjanmaalla
 - / Yleistettävissä

Palautteen merkitys motivaatiolle

- Palaute on keskeistä motivaation muuttumiselle
- Myönteinen palaute
 - / kompetenssin tunne -> motivaatio -> sosiaalinen palaute -> lähestytään laajempien tavoitteiden toteutumista -> kiinnostus asiaa kohtaan
- Kielteisen palautteen vaikutukset päinvastaisia

Ajattelu- ja toimintatapojen tukeminen

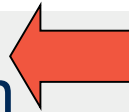
- Ihmisen hyväksyminen heikkouksineen

- Haasteet optimoitu tilanteeseen

- Tavoitteiden ja suunnitelmien tekeminen yhdessä; mahdollisuus valita

- Uusien, funktionaalisten selitysten löytäminen yhdessä

- Positiivinen/rakentava palaute

- Apua tehtävien aloittamiseen, hahmottamiseen, osasuorituksiin

Eli...

- Konkreettisten tavoitteiden kautta
 - / Pienin askelin kohti tavoitetta
 - / Onnistumisten osoittaminen selkeästi
 - / Onnistumisten seuranta
 - Opiskelija alkaa huomata, missä onnistui
 - **Toiminnanohjaus**
- Opettajan on hyvä kertoa, mistä onnistuminen johtuu
 - / Tehtävään keskittymisestä ja sen eteen tehdystä työstä, ei johdu tuurista, oppilaan kyvyistä tai tehtävien helppoudesta

Opiskelu ja Itsemääräytymisteoria

- Tehtävä nuorelle merkityksellinen
 - / Liittyy nuoren kokemusmaailmaan
- Mahdollisuus valita (itsenäisyys)
 - / Autonomian kokeminen ja tukeminen, jaettu kontrolli
- Onnistumisen turvaaminen (pätevyys)
 - / Mielekkäät tehtävät -mielekäs työskentely, tuki
- Yhteistyön mahdollistaminen (yhteenkuuluvuus)
 - / Tiimityö, ryhmätyö

OTETTA OPINTOIHIN

– Nuoruus ja opiskelumotivaatio

- 1) Nuoren psyykkinen kehitys ja nykyäsitys motivaatiosta
- 2) Ammatillisten opintojen keskeyttäminen
- 3) Opiskelumotivaatio ammatillisessa koulutuksessa
- 4) Opiskelijoiden motivaation vahvistaminen - kehittämistyö kentällä
- 5) Opettajuus ja nuoren tukeminen

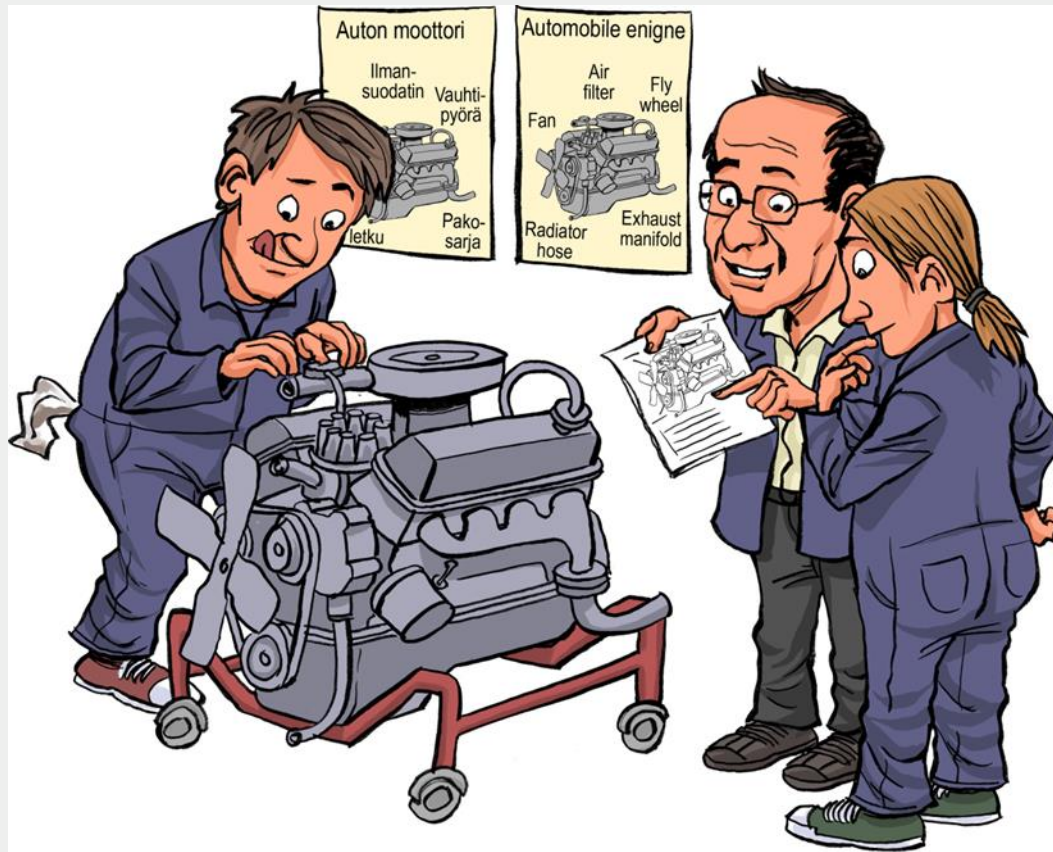
Miten toimia syrjäytyneiden nuorten kanssa?

- **Kielteisten ajattelu ja toimintatapojen purkaminen**
- **Sosiaalisten taitojen opettelu**
- **Vastoinkäymisiin varautuminen**
- **Koulutussuunnitelmien ja uratavoitteiden löytäminen**
- **Sosiaalisen pääoman ja verkostojen löytäminen**
- **Onnistumiskokemusten luominen → myönteinen minäkäsitys ja ajattelu**
- **Tulevaisuuden vaihtoehtojen miettiminen**

Motivoivan tuen kokeilut Jyväskylän Ammattiopistossa

- Positiivista palautetta
- Onnistumiskokemuksia
- Vertaisryhmä tukena
 - / Ryhmässä mukana myös sellaisia nuoria, joilla vahvuuksia → voivat auttaa toisiaan
- Opiskeluympäristö tutuksi:
 - / Tietoa koulun elektronisista järjestelmistä
 - / Tietoa tukihenkilökunnasta
- Toiminnanohjaus
 - / Aloittaminen, organisointi
- Urasuunnittelu

Kiitos mielenkiinnosta!